

Slovenska
filharmonija

PVC

PVC 3

Sezona 2022/23

***Baltski izbor
za zbor***

PVC 3 Sezona 2022/23

2. december 2022 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Baltski izbor za zbor

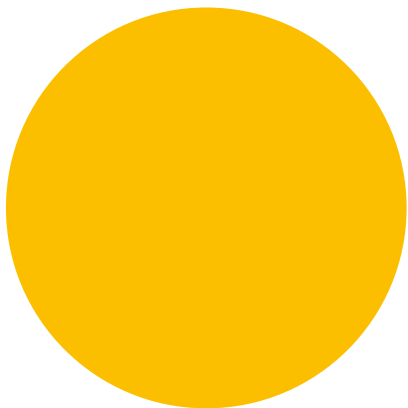
Zbor Slovenske filharmonije

Anastasija Kildiša

dirigentka

Gregor Klančič

priprava zbora

Andrejs Selickis (1960)

Radi manī, ak Dievs*

Čisto srce, o Bog, mi ustvari

Pēteris Plakidis (1947–2017)

Izkal pakavu

Kuj podkev

Zeme*

Zemlja

Andrej Makor (1987)

Paisaje

Pokrajina

Anamarija Kastelic, sopran

Emilija Lavriha, alt

Fernando Mejias, tenor

Rok Rakar, bariton

Pēteris Vasks (1946)

Zīles ziņa

Siničino sporočilo

Anamarija Kastelic, Urška Urbanija Žun,

Renata Vereš Klančič, Katarina Lenarčič, sopran

Ana Potočnik, alt

Robert Kožar, tenor

Ambrož Čopi (1973)

Tišina

Rihards Zaļupe (1983)

Sauciens vējā*

Klic v vetru

Renata Vereš Klančič, Blanka Čakš, sopran

Ana Potočnik, Urška Bernik, alt

Lojze Lebič (1934)

Tihi gaj

Andrej Makor

Gospodi Iisuse

Gospod Jezus Kristus

Spasenie sodelal

Odrešenje

Črt Sojar Voglar (1976)

Bogorodice Devo

Božja Mati Devica

Jēkabs Jančevskis (1992)

Mater amabilis

Mati ljubezniva

Ēriks Ešenvalds (1977)

Only in sleep

Le v spanju

Anamarija Kastelic, sopran

Andrejs Selickis

O Crux Christi*

O Kristusov križ

Lūcija Garūta (1902–1977)

Mūsū Tēvs debesīs*

Oče naš, ki si v nebesih

* Prvič v Sloveniji

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.

Andrejs Selickis se je rodil v Daugavpilsu v Latviji. V Rigi je obiskoval Glasbeno šolo Jāzepsa Mediņa. Diplomiral je na oddelku za glasbeno teorijo, nato pa se vpisal na Latvijski konservatorij, kjer je študij kompozicije leta 1986 končal pod mentorstvom Pēterisa Plakidisa. Danes deluje kot svobodni umetnik ter regent, liturgik in psalmist v različnih kongregacijah po Rigi. Poleg glasbe je magistriral iz teologije. Leta 2015 mu je latvijska vlada podelila najvišje državno umetniško priznanje – veliko glasbeno nagrado Latvije (Lielā mūzikas balva).

Za Andrejsa Selickisa je glasba način služenja Bogu. Ni nenavadno torej, da mu pomemben navdih predstavljajo »znamennyj« oz. »znamenjski« koral (sistem liturgičnega petja v staroruski pravoslavni cerkvi), gregorijanski, armenski in romanski koral, nenazadnje pa tudi glasba njegovega mentorja, slovitega Arva Pārta. Latvijski dirigent Sigvards Kļava je o njegovi glasbi povedal naslednje: »Andrejsa Selickisa je težko zamenjati za koga drugega, saj je venomer prisotna arhaična sredica bizantinskega koral. Kombinacija okusa večno posvetnega z nacionalnim, latvijskega okusa, okusa osebe s podeželja ustvarja njegov poseben glasbeni podpis.« Ti elementi se jasno kažejo v obeh skladateljevih delih na nocojšnjem sporedu. Skladba **Radi manī, ak Dievs** (Čisto srce, o Bog, mi ustvari) za mešani zbor izhaja iz latvijskega prevoda Psalma 51, kjer se David kot grešnik kesa pred Bogom. Spokorniški psalm je eden pogosteje uglasbenih. Prvi verz se prične enoglasno v sopranu in altu, drugega enoglasno pojeta tenor in bas, pri tretjem sledi dvoglasje (vsaka dvojica poje en glas), v besedah

»odpri moje ustnice« pa se razpre štiriglasje. Zadnje besede so v devetih glasovih pete v polifoniji dolgih melizmov na posameznih zlogih. Hvalnica svetemu križu **O, Crux Christi** (*O Kristusov križ*) pa temelji na latinskem besedilu antifone magnifikata za druge večernice praznika povišanja svetega križa. Skladba je odraz skladateljeve misli, da je pomembno neposredno podajanje sporočila besedila. Glasove zbora v odsekih podpirajo timpani in zvončki.

Pēteris Plakidis

Pēteris Plakidis je kompozicijo študiral na Državnem konservatoriju za glasbo Jāzepsa Vītolsa (danes Latvijska akademija za glasbo Jāzepsa Vītolsa), kjer je diplomiral in končal tudi podiplomski študij. Že v tem času je bil glasbeni direktor Latvijskega državnega gledališča, od leta 1975 pa je poučeval na oddelku za kompozicijo Latvijske akademije za glasbo. Med njegovimi priznanji in nagradami so diploma Vsezveznega tekmovanja mladih skladateljev (1969), priznanje Jānisa Ivanovsa (1987), latvijska velika glasbena nagrada (1996) in druge. Za njegov glasbeni izraz je bila pomembna priljubljena avantgardna zasedba Pantomima iz Rige, ki je v njem vzbudila zanimanje za povezavo med glasbo in gibom kot tudi domiselni slog izražanja. Ob skladateljevi smrti so njegov opus povzeli z besedami: »Težko je upodobiti glasbo Pēterisa Plakidisa. Ne ukloni se zlahka. Ne prezira. Živi svoje življenje; ni portret skladatelja. Prav tako ni avtoportret. Če kaj, je morda tihožitje, v katerem so upodobitve kot iztrgane iz

naravnega okolja in po umetnikovi lastni volji urejene za novo življenje.«

Plakidisovo zborovsko glasbo zaznamujejo omikani občutki, ljubezen do najmanjšega detajla in obzirnost do glasbenih sodelavcev. *Simfonija za zbor »Usoda«* (v izvorniku »*Nolemtība*«) iz leta 1985, ki jo sestavljata tudi skladbi ***Izkal pakavu*** (*Kuj podkev*) in ***Zeme*** (*Zemlja*) na besedilo enega latvijskih najpomembnejših pesnikov Ojārsa Vācietisa (1933–1983), ima kot nekatere druge skladbe na nocojšnjem sporedu pomembno mesto v srcih latvijskega naroda. Besede »Kuj podkev za kamnitega konja« galopirajo v ritmičnem utripu skladateljevega ponavljajočega se motiva. Kot v *Siničinem sporočilu* Pēterisa Vaska smo soočeni s simboliko konja in motivom vojne – močvirja na obrobju Rige so prelita s krvjo prednikov. Nasprotno zvočnost skladbe *Zeme* deluje nežno, skoraj eterično. Namesto tragike smrti priključuje življenje v lepoti preprostih motivov narave – kako iz majhnega želoda zraste velik hrast, kako iz malo ljubezni zrastejo velika dejanja.

Andrej Makor je na Akademiji za glasbo v Ljubljani diplomiral iz glasbene pedagogike, kompozicije in solopetja. Svoje znanje kompozicije je nadgrajeval med študijem na državnem konservatoriju za glasbo v Padovi, kjer je magistriral z odliko. Je prejemnik zlatega znaka JSKD (2016) za izjemne dosežke v vokalni glasbi. Za svoje skladbe je prejel številne nagrade na državnih in mednarodnih skladateljskih tekmovanjih (Trst, Arezzo, Austin – Texas, Barcelona, Köln, Weimar, Vancouver, London), njegove skladbe pa so redno izvajane na vidnejših festivalih, abonmajih in tekmovanjih (tudi kot obvezne skladbe): Naša

Andrej Makor

pesem, Mednarodno zborovsko tekmovanje Gallus – Maribor, abonma DSS, Mednarodno zborovsko tekmovanje Špital ob Dravi, Il polifonico Guido d'Arezzo, Festival London Ear, Weimarski pomladni dnevi za sodobno glasbo, Mednarodno tekmovanje zborovskih dirigentov London, koncertni abonma BBC Singers idr. Svoje skladbe je izdal v več zbirkah pri Glasbeni matici, založbah Carus-Verlag, Schott Music, Astrum in Nomos. Kot skladatelj redno sodeluje z različnimi glasbeniki in zasedbami, med njimi so Salt Lake Vocal Artists, BYU Singers, Iowa State Singers, Ženski zbor Cantamus Državne univerze v Iowi, Cardinal Singers Univerze v Louisvillu, UNL University Singers, BBC Singers, Neuer Chor Berlin, Zbor Slovenske filharmonije, APZ Tone Tomšič, Vokalna akademija Ljubljana, Vokalna skupina Gallina, Orkester Jenske filharmonije, Komorna filharmonija Witolda Lutostawskiego v Łomži idr. Na Glasbeni šoli Koper poučuje solopetje, v sezoni 2017/18 pa je prevzel vodenje MePZ Obala Koper in MoPZ Srečko Kosovel.

Federica Garcio Lorco (1898–1936) je že kot mladeniča privlačila glasba, njegova muza pa je postala andaluzijska folklor. Še posebej ga je navduševal vokalni slog flamenka, tradicionalne andaluzijske glasbe, ki ga v španskem jeziku imenujejo tudi *cante jondo* (globoka pesem). Leta 1931 je izšla zbirka poezije *Poema del Cante Jondo* (Pesem globoke pesmi), ki jo je Lorca pričel snovati že leta 1921. Pesmi so prežete z atmosfero in kulturnim utripom Andaluzije, na katero pesnik namiguje v kratkih,

strnjenih verzih. V **Paisaje** (*Pokrajina*) opisuje oljčne nasade, ki jih Makor v ekspresivni harmoniji mešanega zbora vodi v trpeče, »s kriki obtežene oljke«, ki mrmraje potihnejo v »senci«.

Makor je v preteklosti že posegal po besedilih pravoslavne liturgije (leta 2015 izdan cikel *Tri duhovnyh hora – Trije duhovni spevi*), leta 2020 pa je v Cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku prvič zazvenel cikel dveh krajših skladb na pravoslavni besedili v stari cerkveni slovanščini *Pomiluj mja* (*Usmili se me*). Skladba **Gospodi Iisuse Hriste** (*Gospod Jezus Kristus*) temelji na Jezusovi molitvi iz ok. 5. stoletja (odtod tudi naslov cikla), **Spasenie sodelal** (*Odrešenje*) pa izhaja iz dvanajstega verza Psalma 74, kjer Asáf razmišlja o božjem veličastvu in moči.

Pēteris Vasks se je rodil v mestu Aizpute na zahodu Latvije. Glasbeno šolo je pričel obiskovati v rojstnem kraju, nato se je v Srednji glasbeni šoli Emīlsa Dārziņša v Rigi učil kontrabas. Že pred in med študijem kontrabasa na Litovskem konservatoriju v Vilni je bil član različnih simfoničnih in komornih orkestrrov, med drugim orkestra Latvijske narodne opere, Latvijskega filharmoničnega komornega orkestra, Litovskega narodnega simfoničnega orkestra ter Latvijskega narodnega simfoničnega orkestra. Kompozicijo je študiral pri Valentinu Utkinu na Latvijski akademiji za glasbo v Rigi, pozneje pa jo je poučeval na Srednji glasbeni šoli Emīlsa Dārziņša v Rigi.

V svoja dela pogosto vključuje lastne biografske drobce in še posebej nedavno preteklost trpljenja latvijskega naroda. Ob tem posega po elementih latvijske folklore, ki jih zavije v sodobne

kompozicijskotehnične rešitve. V programsko zastavljenih delih obravnava zapletene teme, med njimi odnose med človekom in naravo, pri čemer na eni strani izpostavlja lepote življenja, na drugi pa nevarnosti, ki lahko vodijo v ekološki in moralni propad. Njegov opus sestavljajo instrumentalna dela, med njimi kompozicije tako za večje kakor tudi za komorne instrumentalne zasedbe in solistični koncerti, ter vokalna in vokalno-instrumentalna dela. Njegova vokalna dela zaznamuje močna sporočilnost – pozivanje k uporabi proti nečloveškemu ravnanju v svetu, še posebej z namigovanjem na dogodke iz latvijske sovjetske preteklosti.

Tudi **Zīles Ziņa** (*Siničino sporočilo*) latvijskega pesnika Uldisa Bērziņša se posveča človeku in naravi. Četudi je minljivost neizogibna za oba, je minljivost prvega boleče izrazita v jukstapoziciji subjektov. Vasks je besedilo uglasbil leta 1981, leto zatem pa je skladba premierno zazvenela v Rigi v izvedbi ženskega zbora Dzintars. Kot besedilo ima tudi glasba zlosluten, zlovešč priokus. Razpršeni, mrmrajoči vstopi glasov se vse bolj mešajo, dokler ne zazvenijo v glasnem glissandu. Vse večja nepotrpežljivost v besedah »Kdo davi tolče s pestmi po vratih? Želim spati« se odraža vedno znova in znova v stopnjevanju dinamike od tihe do vreščeče. V galopirajočem ritmu »mlajši bratec jezdi« in zdi se, da ne more ubežati krohotajočemu se »gospodarju vojne«. Ne glede na vse pa čas teče naprej. Skladba je na odru Slovenske filharmonije že zazvenela v sezoni 2017/18, nocoj pa jo bomo slišali v prirejeni različici za mešani zbor.

Glasbena pot **Ambroža Čopija** se je pričela v domačem Bovcu. V najstniških letih se je vpisal na Srednjo glasbeno in baletno šolo v Ljubljani, nato pa študiral kompozicijo na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani (Dane Škerl, Uroš Rojko). Prve izkušnje na področju vokalne glasbe in dirigiranja je pridobil kot asistent Stojana Kureta, dirigenta APZ Tone Tomšič, in kot pevec Komornega zbora Ave. Za svoje dosežke je bil že med študijem večkrat nagrajen (mladi glasbenik leta 1995, študentska Prešernova nagrada UL, dve zlati plaketi). Je prejemnik Gallusove plakete JSKD, Škerjančevega priznanja KGBL ter najprestižnejšega nacionalnega priznanja, nagrade Prešernovega sklada. Samostojno je vodil vrsto slovenskih zborov (Komorni zbor Nova Gorica, Mešani pevski zbor Obala Koper, APZ Univerze na Primorskem, Komorni zbor KGBL ...), ki jih je tako na domačih kot mednarodnih odrih vodil do pomembnih priznanj in lovorik. Več zgoščenk s posnetki njegovih skladb je izšlo pri založbah Astrum in Sulasol. Danes poučuje na Umetniški gimnaziji v Kopru, Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana ter kot zunanji sodelavec na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Kot strokovni ocenjevalec in član žirij je vabljen na različne zborovske manifestacije in tekmovanja, kot predavatelj pa sodeluje na zborovskih seminarjih doma in v tujini.

Za Primorske novice je leta 2019 razkril svoj pogled na umetniško inspiracijo:
»Romantična podoba skladatelja, ki ga nenadoma doleti navdih, ni čisto realistična. Navdih je samo majhen delček, iz katerega je treba graditi. Redke so skladbe, ki kar

stečejo: večinoma je potrebnega veliko trdega dela.« Za njegov proces je bil ključen trenutek pri stanovskem kolegu in mentorju Pavletu Merkuju: »Vsak teden, ko sem prišel, me je pričakal z novo skladbo. Občudoval sem navdih in živahnost tega gospoda v častitljivih letih ter njegovo hudomušnost. Merku mi je zaigral del nove skladbe, ki je bil posebej težek, se obrnil k meni, mi pomežiknil in rekel: 'Kaj me briga.' V tistem trenutku mi je ta 'kaj me briga' odprl nov svet. Prišel sem domov in sem si rekel: 'Kaj te briga, Ambrož.' Tisti trenutek sem se nehal ukvarjati z vprašanji, kaj bo nastalo, ali sem začel na pravem tonu, ali bom kot skladatelj sodoben, ali bom izviren in drugačen, me bodo prepoznali in razumeli. Vsa ta vprašanja so popolnoma nesmiselna. Dejansko si lahko drugačen le takrat, ko si samo svoj.«

Podobno kot Čopi tudi Ciril Zlobec v svojem ustvarjanju izhaja iz sebe in lastnih izkušenj: »Pišem samo to, kar tudi dejansko osebno doživim.« Morda se tudi zato skladatelj ujame z besedami pesnikove **Tišine**. Pojem, ki ga v Zlobčevi poeziji in pisanju srečujemo pogosto, opisuje, na prvi pogled paradoksalno, kot glas, ki »z vlažnimi dlanmi večera zdaj prekriva usta utrujenim glasovom dneva« in mu pripoveduje spomine. Četudi navzven nezveneča, je lahko tišina glas(ba) v nas samih.

Rihards Zaļupe je skladatelj, producent in tolkalec, ki prihaja iz majhnega latvijskega kraja Talsi. Po končani Srednji glasbeni šoli Jāzepsa Mediņa se je vpisal na Latvijsko akademijo za glasbo Jāzepsa Vītolsa. Po magistrskem študiju tolkal pod mentorstvom

Edgarsa Saksonsa se je izpopolnjeval na Visoki šoli za glasbo v Kölnu, marimbo in kompozicijo pa je študiral pri znameniti Keiko Abe ter sodeloval na mojstrskih tečajih Katarzynie Mycka, Roberta van Sicea in Erica Sammuta. Od leta 2006 je zaposlen pri Latvijskem državnem simfoničnem orkestru in na Latvijski akademiji za glasbo. Piše vse od skladb za solistične inštrumente (marimba, klavir itd.) do orkestrskih in zborovskih del ter sega v raznolike žanre – od klasične glasbe do jazza, rocka, elektronske glasbe in še bi lahko naštevali. Klasične glasbene oblike prepleta z elementi elektronske, popularne in etnične glasbe. Znan je tudi po glasbi za televizijske serije in filme.

Skladbo za mešani zbor **Sauciens vējā** (*Klic v vetru*) je posvetil spominu na preminulega prijatelja. Štirje solistični glasovi (dva sopranska in dva altovska) so podprti in hkrati kontrastni z napetostjo osemglasnega zbora. Pomemben gradnik je posnemanje odmeva – na ta način se skozi celotno skladbo ponavljajo posamezne besede »skrij«, »pokrij«, »prosi«, »kriči« ... Besedilo je prispevala Zaļupejeva žena Sondra.

Lojze Lebič se je rodil na Prevaljah na Koroškem. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je diplomiral iz arheologije, vzporedno pa študiral še kompozicijo pri Marijanu Kozini ter dirigiranje pri Danilu Švari. Sprva se je posvečal predvsem zborovskemu dirigiranju (Akademski pevski zbor Tone Tomšič, 1960–1961 in 1964–1965; Komorni zbor RTV Ljubljana,

Lojze Lebič

1962–1972), nato pedagoškemu delu (od leta 1972 je bil profesor dirigiranja in metodike dela v ansamblih na Pedagoški akademiji v Ljubljani, 1983–1985 tudi predstojnik oddelka), od leta 1986 do upokojitve leta 1998 pa je bil redni profesor za glasbenoteoretske predmete na Muzikološkem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani. Od leta 1982 do slovenske osamosvojitve je bil sekretar Jugoslovanske sekcije v Mednarodni organizaciji za sodobno glasbo ISCM, pri kateri je leta 1992 na generalni skupščini v Varšavi utemeljil in dosegel vključitev Slovenije kot samostojne nacionalne sekcije. Sodeloval je v mednarodnih žirijah (Mednarodno zborovsko tekmovanje Seghizzi, mednarodna zborovska tekmovanja v Mariboru, Skladateljsko tekmovanje Špital ob Dravi, mednarodna žirija ISCM), prav tako pa tudi na številnih seminarjih po Sloveniji in v tujini, med drugim v Mednarodnem združenju kongresnih in kulturnih centrov v ICCA v Vancouvru v Kanadi (1990). V 60. letih je skupaj s stanovskimi kolegi Darijanom Božičem, Ivom Petričem, Alojzom Srebotnjakom, Jakobom Ježem in Igorjem Štuhcem tvoril skladateljsko skupino Pro musica viva.

Prve skladateljske korake v svet zborovske glasbe je naredil že v zgodnjih, predštudijskih letih. Z vokalno glasbo, predvsem cerkveno in ljudsko, je bil obkrožen v domačem kraju, kar je zagotovo vplivalo na njegovo skladateljsko usmerjenost, **Tihi gaj** (1963, rev. 1995) za mešani zbor na besedilo Dragotina Ketteja

pa se odmika od njegovih prej pretežno iz ljudske pesmi izvirajočih besedil. Po besedah Gregorja Pompeta skladba »kaže slogovno 'vmesnost'« – na eni strani so prevladujoče terčne harmonije, na drugi njihova redka povezanost v smislu funkcijskih harmonskih odnosov. Ritmično-metrična zasnova (sicer nakazana s črtkanimi taktnicami) je podrejena svobodnejšemu poteku in ekspresivnosti Kettejevega besedila, ki v simboliki v zimski plašč odetega gaja slika minljivost, ki prežema *Misli starčeve*.

Črt Sojar Voglar je študiral kompozicijo in glasbeno teorijo pod mentorstvom Marka Mihevca na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Izpopolnjeval se je pri Urošu Rojku, Marku Ruždjaku, Francisu Burtu in Amedeu Tommasiju. Magistriral je na temo stilskih sprememb v orkestralnih delih Danila Švare. Najprej je poučeval na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani, nato pa deloval kot asistent stažist za glasbenoteoretične predmete na Akademiji za glasbo v Ljubljani. V letu 2005 je bil štipendist Ministrstva za kulturo RS, aprila 2006 pa rezidenčni skladatelj v Visbyju na Švedskem. Je vodja katedre za glasbeni stavek na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana. Od februarja 2008 je habilitirani docent za glasbeno teorijo Univerze v Ljubljani. V letih 2002–2010 je bil tajnik Društva slovenskih skladateljev, v letih 2001–2012 pa je v Vačah pri Litiji oblikoval popoldneve z glasbo Antona Lajovca. Njegov opus sestavljajo skladbe za orkestrske in komorne instrumentalne zasedbe ter soliste in raznolika vokalna dela. Ustvarja tudi na področju filma in plesa.

Molitev **Bogorodice Devo** (*Božja mati Devica*) doživlja pogoste uglasbitve. V svetovni zborovski literaturi sta med najznamenitejšimi različici Sergeja Rahmaninova in Arva Pārta, med domačimi pa smo že omenili Makorjev *cikel Tri duhovnyh hora*. Besedilo v stari cerkveni slovanščini izhaja iz liturgije za večernice, skladatelj pa je o skladbi povedal naslednje: »*Bogorodice Devo* je bila napisana za projekt Komornega zbora KGBL in je posvečena moji ženi Marti ob najini 15. obletnici. Uporabil sem staro slovansko besedilo o Sveti Mariji in ga skušal povezati z zvenom ruske romantične glasbe. S hitro spreminjajočimi se barvami različnih tonalnih in modalnih središč sem dodal lasten izraz, medtem pa še vedno ohranjal preprosto, a učinkovito vodenje glasov. Dominantni tonalni središči sta As-dur in C-dur – ustvarjajoč začetek, vrhunec in presenetljiv zaključek skladbe.«

Jēkabs Jančevskis

Jēkabs Jančevskis je k skladanju spodbudil njegov učitelj Ēriks Ešenvalds. Danes predava kompozicijo na Šoli katedralnega zbora v Rigi, kjer je tudi sam končal program dirigiranja. Na oddelku za kompozicijo Latvijske akademije za glasbo je magistriral pod mentorstvom Jāzepsa Vītolsa. Velja za enega najvidnejših latvijskih skladateljev mlajše generacije, čigar opus sestavljajo zborovska, komorna in simfonična dela ter glasba za gledališče in film. Njegov umetniški napoj so eksistencialna vprašanja in razni zgodovinski dogodki. Črpa tudi iz sodobnosti, pri vokalnih delih pa si izposoja predvsem besedila jedrnate,

odrezave poezije. V svojih skladbah se prav tako ukvarja z vprašanjem razlikovanja med posvetnim in sakralnim.

Mater amabilis (*Mati ljubezniva*) za mešani zbor črpa iz besedila Lavretanskih litanij Matere Božje. Priprošnja blaženi devici Mariji je sprva mila in nežna, nadaljuje pa se v dinamično, na trenutke paradoksalno razdraženo hvalnico materi Stvarnika in Odrešenika. Priprošnja postane malodane zahteva in zahteva spet priprošnja, ko se z otožnostjo vrne začetni motiv. Skladbo je leta 2012 premierno izvedla zasedba Modus vivendi v evangeličansko-luteranski cerkvi v Jumpravi.

Ēriks Ešenvalds se je rodil v kraju Priekule v Latviji. Študiral je na Latvijskem baptističnem teološkem semenišču, nato pa na Latvijski akademiji za glasbo pod mentorstvom Selge Mence končal magistrski študij kompozicije. Leta 2011 mu je Kolidž Trinity Univerze v Cambridgeu podelil dveletno štipendijo v programu »Fellow Commonership in Creative Arts«. Za svoje delo je prejel mnogo nagrad, med njimi veliko glasbeno nagrado Latvije (2005, 2007 in 2015), prvo nagrado Mednarodne tribune skladateljev leta 2006, leta 2018 pa mu je država podelila naziv »častnik reda treh zvezd«, najvišje državno priznanje na področju kulture. Njegova dela so izvajale mnoge vokalne in instrumentalne zasedbe po svetu, med njimi Bostonski simfonični orkester, Orkester Gewandhaus iz Leipziga, The King's Singers, Zbor Kolidža Trinity v Cambridgeu idr.

Leta 2010 je Ešenvalds uglasbil pesem **Only in sleep** (*Le v spanju*) ameriške pesnice in Pulitzerjeve nagrajenke Sare Teasdale (1884–1933). Grenkosladki spomini na otroštvo in igro z vrstniki se prikradejo le v sanjah. Lirično besedilo se v glasbi odraža z enako mero ekspresivnosti. Nežen vstop solistke podpirajo mrmrajoči in nato vokalizirajoči glasovi zbora, ki z »Le v spanju je Čas pozabljen« prevzamejo štiristavčno frazo solistke. Pesnica se sprašuje, ali se tudi »Annie s kodri, toplimi in divjimi« ali pa »Louise [...] s svojimi rjavimi lasmi, spletenimi v kito« v spanju prikrade spomin nanjo.

Lūcija Garūta

Lūcija Garūta je bila latvijska pesnica, pianistka, skladateljica in cenjena pedagoginja. Po prvi svetovni vojni se je vpisala na novoustanovljeni Latvijski konservatorij, kjer se je skladateljsko izpopolnjevala pri Jāzepsu Vītolsu, Mariji Žilinski in Hansu Schmidtu, pri Ludmili Gomane-Dombrovski pa je končala študij klavirja. Bila je koncertna mojstrica na Radiu Riga, izpopolnjevala se je tudi v Parizu pri Alfredu Cortotu in obiskovala ure kompozicije pri Paulu Dukasu. Poučevala je glasbeno teorijo in kompozicijo na Latvijskem konservatoriju, kjer je leta 1968 postala profesorica. Med 1926 in 1940 je prirejala kompozicijske večere, zaradi šibkega zdravja pa je nato nastopala vse redkeje. Leta 1962 je za svoje dosežke prejela državno priznanje za zasluge na področju umetnosti.

Njeno najbolj znano delo je kantata *Dievs, tava zeme deg!* (*Bog, tvoja zemlja gori!*) za soliste, zbor in orgle iz leta 1943.

Med sovjetsko okupacijo je bila prepovedana, med pojočo revolucijo leta 1990 (nenasilen upor pred osamosvojitvijo baltskih držav) pa so jo izvajali prvič po več desetletjih z več tisoč pevci. Kantata zaseda posebno mesto v latvijski kulturi in je danes ena najpogostejše izvajanih latvijskih kompozicij. Del kantate je tudi **Mūsu Tēvs debesīs** (*Oče naš, ki si v nebesih*), uglasbitev osrednje krščanske molitve Oče naš ali Gospodove molitve, ki je zapisana v Evangeliju po Mateju (nekoliko drugačna tudi v Evangeliju po Luku). Molitev je navodilo Jezusa svojim učencem, kako naj molijo. Različica, ki jo je uporabila Garūta, je razširjena predvsem v evangeličanski cerkvi in se konča z vrsticami, ki se pojavljajo v nekaterih rokopisih Evangelija po Mateju: »Kajti tvoje je kraljestvo, tvoja je oblast in slava vekomaj.« Skladbo uvaja z dramatičnimi čustvi prežet orgelski uvod, ki nato v umirjeni kontemplativnosti pospremi petje mešanega zbora. V Latviji pogosto večtisočglava izvedba v tihem homofonem pozivu »Oče naš, ki si v nebesih« poslušalca še posebej navda s čustvi.

Jana Erjavec

Anastasija Kildiša

dirigentka

Foto: osebni arhiv

Latvijska dirigentka **Anstasija Kildiša** je začela z učenjem klavirja, nato pa leta 2014 nadaljevala študij dirigiranja na Glasbeni šoli Jāzepsa Mediņša v Rigi. Od leta 2018 študira zborovsko dirigiranje v razredu Andrisa Veismanisa na Latvijski akademiji za glasbo Jāzepsa Vītolsa.

Med letoma 2014 in 2018 je z zborom Glasbene šole Jāzepsa Mediņša izvedla številne koncerte po Latviji. Od leta 2013 kot zborovodkinja sodeluje

z Mešanim zborom Cerkve sv. Aleksandra Nevskega v Rigi. Je ustanoviteljica Pravoslavnega komornega zbora Adamant, s katerim nastopa v Cerkvi sv. Aleksandra Nevskega in Katedrali Kristusovega rojstva v Rigi. S tem zborom je leta 2019 osvojila drugo mesto na Mednarodnem festivalu pravoslavne cerkvene glasbe Hajnówka v Białystoku na Poljskem. Od leta 2018 sodeluje tudi s komornim zborom Ave Sol iz Rige.

Mlada dirigentka je dobitnica več nagrad, med njimi prve nagrade na 2. mednarodnem tekmovanju za mlade zborovske dirigente Imants Kokars (2016), druge nagrade na 8. mednarodnem tekmovanju za zborovske dirigente Towards Polyphony (2019) in posebne nagrade v kategoriji mešanih zborov na tekmovanju Akademije za glasbo Karola Lipińskiego v Wrocławu. Je tudi zmagovalka 2. mednarodnega tekmovanja za zborovske dirigente Aegis carminis v Kopru (2021) in drugonagrajenka 2. mednarodnega tekmovanja Romana Gandolfija v Parmi (2021).

Letos je prejela nagrado Latvijske akademije za glasbo Jāzepsa Vītolsa, se udeležila mojstrskega tečaja z Nizozemskim komornim zborom in Mathieujem Romanom ter orkestrskega dirigentskega tekmovanja Ericha Bergla v Romuniji.

Andrejs Selickis

Radi manī, ak Dievs

Čisto srce, o Bog, mi ustvari

Psalm 51,12-13.17; Slovenski standardni prevod Svetega pisma (SSP)

Čisto srce, o Bog, mi ustvari,
stanovitnega duha obnovi v moji notranjosti.

Ne poženi me izpred svojega obličja,
svojega svetega duha ne vzemi od mene.

Gospod, odpri moje ustnice,
in moja usta bodo oznanjala tvojo hvalo.

Pēteris Plakidis

Izkal pakavu

Kuj podkev

Ojārs Vācietis; prevedla Jana Erjavec

Kuj podkev
za kamnitega konja.
Ogenj je v prsih,
a od kod naj pridobim železo?

V močvirju na obrobju Rige,
v rdečih stoječih vodah,
rdečih od prelite krvi
naših prednikov.

Kuj podkev
za nesrečnike.
Naj bom nakovalo.
Od kod bo prišlo kladivo?

Ozri se v nebo,
ti norec –
tam bdi tvoja usoda
z bliski v očeh.

Zeme **Zemlja**

Ojārs Vācietis; prevedla Jana Erjavec

Bosa duša
pride ven na rosno jutro,
da opazuje drobčen želod rasti v velik hrast.
Nič ni veliko in nič majhno,
v tem življenju se pač zgodi tako –
če je ljubezen zares velika,
se lahko zgodijo velike reči.

Bosa ljubezen
pride ven v modrino očesa,
zato, da bi bilo dovolj ljubezni za tvojo domovino
in ne le do sebe.
Če ni ljubezni, ki bi jo lahko dal drugim,
ni ljubezni do sebe,
tako se zgodi,
če je plamen prijaznosti v tvojem srcu,
se vse izkaže v ljubezni.

Andrej Makor

Paisaje **Pokrajina**

Frederico García Lorca; prevedel Jože Udovič

Pokrajina
oljk
se odpira in zapira
kakor pahljača.
Nad oljčnim gajem
nizko nebo
in teman dež
mrzlih zvezd.
Somrak in ločje
trepeče na bregu reke.
Zrak sivi se guba.

Oljke
so obtežene
s kriki.
Jata
ujetih ptičev,
ki gibljejo z dolgimi repi
v senci.

Pēteris Vasks

Zīles Ziņa

Siničino sporočilo

Uldis Bērziņš; prevedla Jana Erjavec

Kdo davi tolče s pestmi po vratih? Želim
spati.
Objokano oko, sonce vzhaja v oblakih,
naj mlajši bratec jezdi, naj preprosto bo jahalnemu
konju.
Ne, se smeje gospodar vojne.
In le to ostane: plašč iz ovsenih metlic,
klobuk iz grahovitih cvetov. Minevajo mnoga leta.

Ambrož Čopi

Tišina

Ciril Zlobec

Ne vem, če je od kod prišla
ali tu bila od zmerom:
z vlažnimi dlanmi večera
zdaj prekriva usta
utrujenim glasovom dneva.
Zdaj zdaj bo stopila vame
in mi začela, kakor zmerom,
pripovedovati moj spomin
in mojo slutnjo,
tiho, tiše v meni.

Rihards Zaļupe

Sauciens vējā

Klic v vetru

Sondra Zaļupe; prevedla Jana Erjavec

Skrij roke,
da ne bi videl dni
Pokrij si obraz,
da ne bi čutil noči
Vetrovi raznašajo pesek naokoli
Prosi veter za misli
Kriči, kliči, pusti vetru prosto pot
Vozite, glasno udarite s pestjo po prsih
Ropotaj, da lahko moj svet ropota
Zarohni, da se mrak sesuje

...

Pridi, pridi k meni
Zakliči v daljavo
Prosim, pridi nazaj
Pusti, da se ohladi.

Lojze Lebič

Tihi gaj

Dragotin Kette, Misli starčeve

Tihi gaj, mrtvi gaj
že nič več ne šumi,
le še malokedaj
skozenj ptička leti,
le še malokedaj
lep spomin se vzbudi,
kako smo ljubili, živeli ...
Tudi tebe, moj gajek boróvi,
tudi tebe so danes odeli
snegovi.

Andrej Makor

Gospodi Iisuse Hriste **Gospod Jezus Kristus**

Prevedla Jana Erjavec

O Gospod Jezus Kristus, Božji Sin,
usmili se me, grešnika.

Spasenie sodelal **(Tisti) ki povzročča zmage**

Prevedla Jana Erjavec

Bog je vendar moj kralj od nekdej,
tisti, ki povzročča zmage sredi dežele.

Črt Sojar Voglar

Bogorodice Devo **Božja Mati Devica**

Besedila pravoslavne liturgije

Božja Mati Devica, raduj se,
milosti polna Marija, Gospod je s teboj.
Blagoslovljena si med ženami
in blagoslovljen je sad tvojega telesa Jezus,
saj si rodila Odrešenika naših duš.

Jēkabs Jančevskis

Mater amabilis

Mati ljubezniva

Litanije Matere Božje (Lavretanske litanije)

Mati ljubezniva,
Mati čudovita,
Mati dobrega nasveta,
Mati Stvarnika,
Mati Odrešenika,
prosi za nas.

Ēriks Ēšenvalds

Only in sleep

Le v spanju

Sara Teasdale; prevedla Jana Erjavec

Le v spanju vidim njih obraze,
otrok, s katerimi sem se igrala,
ko sem bila sama otrok,
Louise se vrne s svojimi rjavimi lasmi,
spletenimi v kito,
Annie s kodri, toplimi in divjimi.
Le v spanju je Čas pozabljen —
Kaj neki se jim je zgodilo, kdo bi vedel?
Pa vendar smo se sinoči igrali kot dolgo nazaj
in hišica za punčke je stala na ovinku stopnic.
Leta niso naostrila njihovih gladkih okroglih lic,
srečali smo se z očmi in zdele so se mi blage —
Sprašujem se, ali tudi oni sanjajo o meni,
sem tudi jaz zanje otrok?

Andrejs Selickis

O Crux Christi

O Kristusov križ

Antifona magnifikata za druge večernice praznika povišanja svetega križa;
prevedla Jana Erjavec

Bog, usmili se!

O Kristusov križ, sijajnejši od vseh zvezd,
čaščen po vsem svetu,
najvrednejši ljubezni človeštva,
bolj svet kot celotno vesolje,
ki edini bil si vreden nositi odkupnino sveta:
sladek les, sladki žebliji, ki so nosili sladko breme,
reši svojo čredo, zbrano tu, da ti poje hvalnice.

Lūcija Garūta

Mūsu Tēvs debesīs

Oče naš, ki si v nebesih

Mt 6,9-13; SSP

Oče naš, ki si v nebesih,
posvečeno bodi tvoje ime.
Pridi tvoje kraljestvo.
Zgodi se tvoja volja
kakor v nebesih tako na zemlji.
Daj nam danes naš vsakdanji kruh
in odpusti nam naše dolge,
kakor smo tudi mi odpustili svojim dolžnikom,
in ne vpelji nas v skušnjavo,
temveč reši nas hudega.
Kajti tvoje je kraljestvo, tvoja je oblast in slava
vekomaj.
Amen.

SMS 3

Same
mogočne
skladbe

Maestro

8. in 9. december 2022

ob 19.30

Gallusova dvorana
Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit
dirigent

Wolfgang Amadeus Mozart:
Simfonija št. 39 v Es-duru,
K. 543

Igor Stravinski: Petruška
(različica iz 1911)

Maurice Ravel: La valse

Nakup vstopnic:

**Informacijsko središče
Cankarjevega doma**

Prešernova cesta 10,
podhod Maxija, Ljubljana

T +386 1 2417 299 / 300

E vstopnice@cd-cc.si,
tickets@cd-cc.si

Spletni nakup:

www.cd-cc.si

Slovenska
filharmonija

www.filharmonija.si

Slovenska
filharmonija

Novoletni koncert
***Francoski
poljub***

Informacijsko središče
in prodaja vstopnic

(podhod Maxija)

E vstopnica@cd-cc.si

T 01 24 17 299

www.cd-cc.si

www.filharmonija.si

**Orkester
Slovenske
filharmonije**

David Niemann
dirigent

Fleur Barron
mezzosopran

Spored:

*E. Chabrier, G. Bizet,
M. Ravel, H. Berlioz,
C. Debussy, Ch. Aznavour,
Barbara, J. Maticič,
C. Dumont*

1. januar 2023
ob 18. uri

Gallusova dvorana

Pokroviteljica koncerta

© **cankarjev dom**

Slovenska
filharmonija

*Filharmonični
festival*
8 *baročne
glasbe*
Januar 2023

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Nakup vstopnic:

Blagajna Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10, Ljubljana
vsak delavnik od 11. do 13. in

od 15. do 17. ure

ter uro pred koncertom

T +386 1 24 10 800

E info@filharmonija.si

Spletna prodaja:

<https://filharmonija.kupikarto.si/>

www.filharmonija.si

Vivaldijeve skrivnosti

13. januar 2023 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Federico Maria Sardelli

glasbeno vodstvo

Oliver Dizdarević, Marika Przybył,

Žiga Faganel *violina*

Tomaž Sevšek *orgle*

Spored: **A. Vivaldi**

Nemir

20. januar 2023 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Federico Maria Sardelli *glasbeno vodstvo*

Spored: **J. A. Fils, J. M. Kraus, H. J. Rigel,**

Friderik II. Veliki, J. Haydn

Bachova čudovita dela

27. januar 2023 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Zbor in Orkester

Slovenske filharmonije

Grete Pedersen *dirigentka*

Ana Dolžan *violina*

Matej Grahek *flavta*

Tomaž Sevšek *čembalo*

Spored: **J. S. Bach**

December 2022, januar 2023

SMS 3

Maestro

8. in 9. december 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit, dirigent

Spored:

Wolfgang Amadeus Mozart:

Simfonija št. 39 v Es-duru, K. 543

Igor Stravinski: Petruška (različica iz 1911)

Maurice Ravel: La valse

Francoski poljub

Novoletni koncert

1. januar 2023 ob 18.00

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

David Niemann, dirigent

Fleur Barron, mezzosopran

Spored:

Emmanuel Chabrier, Georges Bizet,

Maurice Ravel, Hector Berlioz, Claude Debussy,

Charles Aznavour, Barbara, Janez Matičič,

Charles Dumont

8. Filharmonični festival baročne glasbe

13., 20. in 27. januar 2023 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

 europ~~l~~akat

SioINET.

 DRUŽINA

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila
o programu Slovenske filharmonije,
sporočite svoj e-naslov na
info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Pretežno vokalni cikel – PVC 3
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije in
umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtorica spremne besede: Jana Erjavec
Jezikovni pregled: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, december 2022

Redakcija koncertnega lista je bila končana
30. novembra 2022.

ISSN 2350-5117

**Slovenska
filharmonija**

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10

1000 Ljubljana

T +386 1 2410 800

E info@filharmonija.si

www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.